ודלמא טומאה מגואי ואילנות מבראי? במסובכין ואיבעית אימא הא אמרן *אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את א"י ר' יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר אמר אביי שמע מינה צורבא מרבנן דאיכא במתא כל מילי דמתא עליה רמיא. אמר רב יהודה *מצא אבן מצויינת, תחתיה טמא, שתים: אם יש סיד ביניהן, ביניהן טמא, ואם אין סיד ביניהן, ביניהן טהור ואע"ג דליכא חורש והתניא *מצא אבן אחת מצויינת תחתיה טמא שתים: אם יש חורש ביניהן, ביניהן טהור, ואם לאו ביניהן טמא אמר רב פפא הכא כשהסיד שפוך על ראשיהן ומרודה לבאן ולכאן: אי איכא חורש ביניהן, ביניהן טהור דאימור מחמת חורש הוא (א) דאיקלף ואי לא, סיד דביני ביני הוא וטמא, א"ר אסי מצר אחד מצוין הוא טמא וכל השדה כולה טהורה שנים הם טמאין וכל השדה כולה טהורה שלשה הם טמאין וכל השדה כולה טהורה ארבעה הן טהורין וכל השדה כולה טמאה דאמר מר *אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את א"י: ויוצאין אף על הכלאים: ואכלאים בחולו של מועד נפקינן ורמינהו *באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים בחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ויוצאין לקווץ את הדרכים ולתקן הרחובות ולמוד המקואות ועושין כל צורכי רבים ומציינין את הקברות ויוצאין על הכלאים רבי אלעזר ורבי יוסי בר חנינא: חד אמר כאן בבכיר כאן באפיל וחד אמר כאן בזרעים כאן בירקות, א"ר אסי א"ר יוחנן לא שנו אלא שאין ניצן ניכר אבל ניצן ניכר יוצאין עליהן. מאי שנא בחולו של מועד דנפקינן? אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן משום שכר פעולה דמוזלי גבן אמר רב זביד ואיתימא רב משרשיא שמע מינה כי יהבינן להו שכר, מתרומת הלשכה יהבינן להו דאי סלקא דעתך מדידהו יהבינן להו מאי נפקא לן מינייהו כל כמה דבעו ליתן להו; ועד כמה? אמר רב שמואל בר יצחק *כאותה ששנינו כל סאה שיש בה רובע

ודלמא טומאה מגואי· ולא בין האילנות ולא נחרש במקום טומאה: (ב) **מסובכין**· שאינן עומדין בשורה אחת סביב הגבולין אלא מעורבין בכל השדה דודאי נחרש כל השדה בשביל האילנות: **הא אמרן אין מרחיקין ציון ממקום טומאה**· וכיון שסמוך לאילנות הציון ודאי טומאה בין האילנות היא ונחרש בשביל האילנות: **כל מילי דמתא עליה רמיא**· דתלמיד בקי הוא: **מצא אבן אחת מצויינת**· בסיד תחתיה טמא ומפי מורי הזקן אבן אחת מצויינת שיש סיד על גבה דאינו צריך להרחיק הציון מן האבן לפי שהאבן גבוה על גבי קרקע ורואה את הציון מיד קודם שיבא נוגע בו אבל בשדה מרחיקין לה ציון בסמוך דזמנין לא חזי ציון עד דאתי ונגע ומאהיל: **שתים**· מצויינות שתחתיהן טמא אבל ביניהן: אם יש סיד ביניהם על האבן טמא דמשום ציון הוא: **אע"ג דליכא חורש**· שלא חרש ביניהם מעולם אהא קאי כי ליכא סיד: **אם אין חורש ביניהן טמא**· ואע"ג דליכא סיד לפי שציין את האבנים שמכאן ומכאן לא חשש לציין בינתים: **הכא**· דקתני 'כי ליכא חורש=טמא' כגון סיד שפוך על ראשי אבנים ומרודה לכאן ולכאן ביניהן דאי איכא חורש, מחמת חורש הוא (ג) דאיקלף שנקלף מן האבנים ונפלו שם ביניהם וטהור ואי לא, סיד דביני ביני הוא ומחמת ציון נעשה שם להודיע שיש גם ביניהם טומאה: **אין מרחיקין ציון ממקום טומאה**· ולהכי ציין כל ארבעה מצריו דתהא כל השדה נטמאה ובציון דמצר אחד לא סגי לכולה דאין מרחיקין ציון ממקום טומאה: **ואכלאים בחולו של מועד נפקינן ורמינהו באחד באדר משמיעין על השקלים**· שיהו ישראל מביאין תרומת שקלים בניסן דכתיב "בחדשו לחדשי השנה"=חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה: **בכרכים**· המוקפין חומה מימות יהושע בן נון: **ואת מקוואות המים**· מקוואות המים של מ' סאה שהוטטין אותן מן הזבל שנכנס לתוכן כל ימות הגשמים והאי דלא פריך נמי בגמרא אשאר מתני' דתני ומתקנים הדרכים והרחובות בחולו ש"מ והכא תנא בט"ו באדר משום דלאו פירכא הוא דכדין הוא דמתקנין להו תרי זימני דכי מתקן בט"ו באדר אתו גשמים ומקלקלי להו והדרי ומתקני להו בחולו של מועד אבל אכלאים כיון דעקרו להו לגמרי בחמשה עשר באדר למה לי למיפק בן בחולו של מועד ולהכי קא מיבעיא: **כאן בבכיר כאן באפיל**· על הבכירות יוצאים בט"ו באדר על האפילות בחולו של מועד דפסח: **בזרעים**· על התבואה יוצאין בט"ו באדר שקודמין לירקות: **לא שנו**· דאין יוצאין עליהם קודם אדר וקודם חולו של מועד: **משום שכר פעולה דמוזלי גבן**· כלומר שיכול לשכור פועלין בזול לפי שאינן עוסקין במלאכה בחולו של מועד: **שמע מינה**· מדעסקינן לשכור פועלים בזול: **כי יהבינן להו**· שכירות לפועלים דבטלי כלאים: **דאי סלקא דעתך מדידהו**· דבעל הבית (ד) יהיבין להו אמאי יוצאין להכי בחולו של מועד משום שכר פעולה, לבטלו בכל זמן אף על גב דליכא שכר פעולה בזול וכל מה דבעי ליתב להו, אלא מתרומת הלשכה יהבינן להו וכל כמה דמלינן לאפוקי מעות דהקדש עבדינן: **ועד כמה**· הוי כלאים דחייב לבטלו: רובע

אם יש סיד ביניהם· הציון הוא מסיד כדתנן פרק ה' דמעשר שני (מ"א) ומייתי לה פרק מרובה (ב"ק סט· ושם) אם יש סיד ביניהם לא ידענא כמה: **אע"ג** דליכא חרס· גרסינן ומלאתי מפרש חרס דומה הוא לחרסית ואין לבן כמו סיד וצ"ל פירושו אם יש חרסית ביניהם (ה) דומה שמציינין להודיע שהוא טהור שעד שם אין בית הקברות שאינה לבן בינתים: **אמר** רב פפא כשהסיד שפוך· פירוש ודאי כי ליכא סיד וחרסית טהורין אבל כשהוא מרובה ושפוך על ראשו אז צריך חרסית שאם יש חרסית יש לתלות שנתן לצידי האבן חרסית והסיד נתחבר בו ונרפו הסיד שעל ראשו עמה ואם אין חרסית א"כ סיד הוא של ציון בינתים ולפירוש הקונטרס גרסינן אף על גב דליכא חורש (ו) ומפרש ביניהם טהור דאיכתקא לה טומאה דהוי לה קבר שנחרש ותימה לי כהי דטהור מטומאת אהל טהור לא הוי דהוי כמו שדה שנחרש בה קבר ושמא טהור מאהל קאמר א"כ לגמרי ע"י דישה וניפוח א"כ ביניהם איכא טובא ספיקות ושרי ספק אי איכא ציון (ז) הטומאה שביניהם אי לא ואפילו איכא ציון הרי נחרש ומלאתי מפרש דהשתא סלקא דעתיה דה"פ אם יש ביניהם חורש טהור דודאי לא היה שם טומאה דאם היה ביניהם לא היה חורשו אדם תימה לי אמאי לא פריך דקתני בקמייתא אם יש סיד ביניהם בינתים טמא אע"ג דאיכא חורש והכא קתני אם יש חורש ביניהם טהור ואע"ג דאיכא סיד וצ"ל דסלקא דעתיה דהך בתרייתא איירי בדליכא סיד דכי איכא סיד לא היה טהור לעולם דהא אין מציינין אם לאו על הטומאה (ח) וכי חורשו לא יהא טהור ולהכי לא מקשה כי אם מסיפא דברייתא קמייתא דאיירי בדליכא סיד: **דאמר** מר אין מרחיקים· כך פירש בתוספתא ובקונט' ובספרים מצאתי דאמר מר אין מעמידין ציון כו' ולפי זה אינו נותן טעם למה כל השדה טמא אלא נותן טעם למה תחתיהן טהורין דאין מעמידין ציון במקום הטומאה וכהי דברוח אחד או שנים או שלשה יש לנו לומר דכל תחתיה טמא כי אין הטומאה בפחות מן הציון אבל בארבעה יש לתלות הטומאה בכל השדה לפיכך תחתיהן טהורים: **ואכלאים** בחולו של מועד נפקינן· במשנה פי' אמאי טעמא לא מקשה על איכך ובירושל' מקשה מציינין על הקברות ולא כבר צייני ומתרץ כגון שירד שטף מים של גשמים ושטפו: **בט"ו** קורין את המגילה· הוי מלי למתני בי"ד בו *) (בכפרים) אלא משום דט"ו זמן דדברים אחרים הוא כגון ומתקנין את הדרכים וכו': **דמוזלי** גבן· למ"ד לקמן (דף יג.) שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי ניחא שיכולין ליטול שכרן אלא למאן דאמר אסור לא ידעינן היכן ישכרו פועלים במועד ושמא יש לומר דהכי דמלות התירו: **מתרומת** הלשכה· אין להקשות הא איח בהן מעילה דלב ב"ד מתנה עלייהו ובפרק בתרא דכתובות (דף קו· ושם) איכא מילי טובא שנוטלין שכרן מתרומת הלשכה: **שיש** בה רובע· פירוש כשראויה לזרוע דהא קתני סיפא ר' יוסי אומר יבור והא לא שייך בנזרע כבר ובפרק המוכר פירות (ב"ב דף לד· ושם) מייתי לה מיהו בשמעתין דאיירי בנזרע כבר יש לומר דלא פליגי:

*) [צ"ל בבה"כ עיירות]

ואין

מט א ב ג מיי' פ"ח מהלכות טומאת מת הלכה יא:
נ ד מיי' פ"א מהלכות שקלים הלכה ט סמג עשין מה:
נא ה מיי' פ"ב מהל' כלאים הלכה טו:
נב ו מיי' פ"א מהל' מגילה הל' ד סמג עשין דרבנן ד טוש"ע א"ח סי' תרפח סעיף א:
נג ז ח מיי' פ"ב מהל' כלאים הלכה טו והלכה יז:
נד ט מיי' שם הלכה טז:

רבינו חננאל

עומדין על הגבולין וניחוש דלמא טומאה גואי ואילנות על הגבולין בראי ופרקינן במסובכין. איבעית אימא כדאמר אין מרחיקין ציון ממקום הטומאה שלא להפסיד את א"י. ר' יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד שתיקן זה הציון לפי שאין הכל בקיאין בדבר. ש"מ צורבא מדרבנן דאיתיה במתא כל מילי דמתא עליה רמיא. אמר רב יהודה מצא אבן אחת מצויינת תחתיה טמא שתים אם יש סיד ביניהן טמא ואם לאו טהור ואם היה הסיד שפוך על ראשיהן ומרודה לכאן ולכאן*) איכא חרש ביניהן טמא דאמרי' מחמת חרש הוא דאיקפל ואם לאו סיד דביני ביני הוא וטהור. א"ר אסי מצא ציון מצד אחד הוא הצד טמא וכל השדה טהורה וכן ג' הן טמאין וכל השדה טהורה ד' השדה כולה טמאה והציונין שהציון בהן טהורין. דאמר מר אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את א"י כו': ויוצאין אף על הכלאים. ומקשינן איני דבחולו של מועד יוצאין על הכלאים והתנן בט"ו באדר יוצאין על הכלאים. ופרקינן בבכיר יוצאין בט"ו באדר. באפיל יוצאין בחולו של מועד וי"א כאן בזרעים וכאן בירקות וא"ר יוחנן לא שנו בחולו של מועד אלא שאין ניצן ניכר פי' ציץ שלהן ניכר. אבל אם הציץ שלהן ניכר שהוא כלאים יוצאין לאלתר ואין שוהין אותן עד חולו של מועד. ומ"ש בחולו של מועד יוצאין על הכלאים א"ר יוחנן משום שכר פעולה עת שהפועלים בטלין ונשכרין בזול לעקור הזרעים ולהשליכן ובעינן למיתן להו אגרייהו מתרומת הלשכה. והני מילי במשנה שהתקינו להיות עוקרין הכלאים בלבד מתוך התבואה ומשליכין. אבל מה שהתקינו להיות מפקירין כל השדה כולה יוצאין אפי' בשאר הימים. ועושין כל צרכי רבים.

ירושלמי אלו הן צרכי רבים דנין דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכות ופדיון שבוים ודיני ערכין והחרמין וההקדשות וההשקאות ועריפת עגלה וטהרת מצורע ורציעת עבד עברי. וכן מפרקין מנעל מעל האמום אבל אין מחזירין. ומציינין על הקברות. והלא ציין באדר כגון שרבו המים ושטפום' ויוצאין אף על הכלאים והלא כבר יצאו מאדר תיפתר שהיתה השנה אפילה ולא היו הצמחים ניכרים באדר: מתני'

*) אולי צ"ל אי איכא חרס ביניהן טהור כו' דביני ביני הוא וטמא ואולי דרבינו היה לו גרסא אחרת.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאימור מחמת חורש הוא דאיקלף ואי לא סיד: (ב) רש"י ד"ה מסובכין נ"ל במסובכין: (ג) שם ד"ה הכא כו' מחמת חורש הוא הס"ד ואח"כ מה"ד דאיקלף כו' וטהור הס"ד ומה"ד ואי לא כו': (ד) ד"ה דאי ס"ד מדידהו דבעל הבית יהבינן להו אמאי: (ה) תוס' ד"ה אע"ג כו' אם יש חרסית ביניהם שאינה לבן בינתים דומה שמציינין וכו' אין בית הקברות הס"ד: (ו) ד"ה אמר כו' אע"ג דליכא חורש ביניהם טהור ומפרש דאיתקלא כו': (ז) בא"ד אי איכא ציון על הטומאה שביניהן: (ח) בא"ד אם לאו על הטומאה ואפילו חורשו לא:

[לעיל ה:]

[תוספתא שקלים פ"א]

[לעיל ה:]

מגילה יג: כב. שקלים פ"א מ"א

כלאים פ"ב מ"א ב"צ נד.

נושא/מבנה
ציונים על אבנים
א) על אבן א'
ב) על ב' אבנים

מבנה
△ מספר מצרים על שדה המצוינת
▽ ד' מצרים מצוינים=דין הפוך מקודמו

נושא
יוצאים לעקור כלאים בחול המועד

תת נושא
הסיבה שיוצאים בחול המועד היינו משום שהפועלים על צד הוא מתרומת הלשכה וכדי לחסוב הבזבזות מעסיקים פועלים בזמן חול המועד שהשכירות הוא בזול

ב' אבנים מצוינים
א) ואין סיד בינהם על הארץ
ב) ואין חריש בינהם
ו) לר' יהודה=טהור
ב) ברייתא=טמא
כי: ניצב ר' יהודה עם הברייתא:

ב' אבנים

הדין	מצב
בינהם טהור (ר' יהודה)	ציון דק על גבהן
(ברייתא)	ציון על גביהן וגם מרודה לכאן ולכאן
בינהם טהור	אין חרש
בינהם טמא	יש חרש